

MIXED METHODS: QUANTITATIVE AND QUALITATIVE RESEARCH IN BUSINESS MANAGEMENT

Sarunya Lerdputtarak^{1*}

¹Graduate School of Commerce, Burapha University, Chon Buri 20131, Thailand

ABSTRACT

Mixed methods research is the research methodology that uses both quantitative research and qualitative research. Mixed methods research is suitable for business projects that are more complicate than in the past, especially when researchers want to study customers' and employees' needs and wants. The result of the study can bring benefits to organizations with more effectiveness in developing and implementing policies and strategies. Mixed methods study gives rich answers in depth and width; the result can generalize and have higher credibility.

Keywords: Mixed methods research, quantitative research, qualitative research

การผสมผสานวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในการทำวิจัย ด้านการบริหารธุรกิจ

ศรัณยา เดิสพุทธรักษ์¹

¹วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี 20131, ประเทศไทย

บทคัดย่อ

การวิจัยแบบผสมผสานคือการวิจัยที่ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพร่วมกัน เป็นวิธีการวิจัยที่เหมาะสมสำหรับการวิจัยด้านการบริหารธุรกิจที่มีความซับซ้อนในการศึกษาความต้องการของผู้บริโภคและความต้องการของบุคลากรในองค์กร เพื่อที่จะกำหนดนโยบายและกลยุทธ์การบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากระเบียบวิธีการวิจัยทั้งสองวิธีเมื่อนำมาเสริมกันจะทำให้เกิดความเข้าใจในทั้งเชิงกว้างและเชิงลึกของผลการวิจัยที่ได้มา นักวิจัยจะสามารถอ้างอิงผลการวิจัยได้อย่างถูกต้องและมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: การวิจัยแบบผสมผสาน, การวิจัยเชิงปริมาณ, การวิจัยเชิงคุณภาพ

การทำวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methods research) ได้รับความนิยมมากขึ้นในการทำวิจัยด้านสังคมศาสตร์ จิตวิทยา ศาสตร์ และบริหารธุรกิจ (Tashakkori & Teddie, 2003; O’Cathain, 2009) ก่อนอื่นใดต้องทำความเข้าใจในเรื่องของความแตกต่างของการใช้วิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methods research) และการใช้วิจัยแบบพหุวิธี (Multi-methods) ประเภทการวิจัยทั้งสองต่างกันว่า การทำวิจัยแบบผสมผสาน ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ร่วมกัน ในขณะที่การวิจัยแบบพหุวิธี ใช้การวิจัยเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่มีวิธีการเก็บข้อมูลหลายวิธีร่วมกัน เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึกร่วมกับการสัมภาษณ์กลุ่ม ที่เรียกว่า Multi-methods qualitative study หรือ การเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การส่งแบบสอบถามทางอิเล็กทรอนิกส์กับการเก็บแบบสอบถามด้วยผู้วิจัยและทีมงานเองร่วมกัน ที่เรียกว่า Multi-method quantitative study (Spratt, Walker & Robinson, 2004).

การวิจัยด้านการจัดการองค์กรและบริหารธุรกิจมีความซับซ้อนมากขึ้นจากสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ

และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป ส่งผลต่อความต้องการผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมาก การกำหนดกลยุทธ์ธุรกิจขององค์กรจึงต้องอาศัยการทำความเข้าใจในความต้องการและพฤติกรรมผู้บริโภคที่องค์กรมีหน้าที่ต้องตอบสนองความต้องการเหล่านั้นเพื่อสร้างความได้เปรียบเชิงการแข่งขัน นอกจากนี้การบริหารองค์กรต้องสร้างความเข้าใจถึงความต้องการของบุคลากรผู้ปฏิบัติงานด้วยเช่นกัน ทำให้การกำหนดกลยุทธ์การจัดการองค์กรต้องอาศัยข้อมูลที่มาจากแหล่งที่น่าเชื่อถือเพื่อใช้ประกอบการกำหนดนโยบาย จากเหตุผลที่กล่าวมา ทำให้การวิจัยมีบทบาทสำคัญในการนำเสนอข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร แต่การเลือกวิธีการวิจัยแบบใดที่เหมาะสมแท้จริงแล้วนั้นขึ้นอยู่กับคำถามของการวิจัยว่าผู้วิจัยต้องการได้คำตอบเกี่ยวกับปัญหาการวิจัยอะไร (Creswell & Plano Clark, 2010) และควรคำนึงถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัยเป็นหลัก

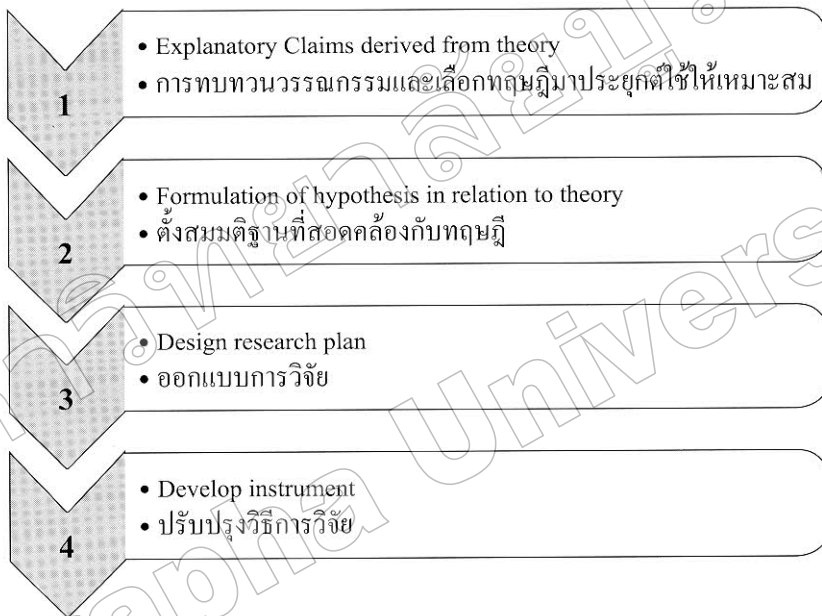
วัตถุประสงค์ของการเขียนบทความนี้ ผู้เขียนต้องการแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการใช้วิธีการวิจัยทั้งสองวิธีร่วมกันในการทำวิจัย เพราะ การใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสานได้รับการยืนยันจากนักวิจัยในศาสตร์

ต่าง ๆ แล้วว่าเป็นวิธีการที่ผู้วิจัยสามารถสร้างความเข้าใจ ปัญหาของการวิจัย และปรากฏการณ์ที่ศึกษา ได้ลึกซึ้งกว่าการใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพเพียงอย่างใดอย่างหนึ่ง (Monomethod study) (Jogulu & Pansiri, 2011; Creswell & Plano Clark, 2010; Jack & Raturi, 2006; Gubi et al., 2003)

การวิจัยเชิงปริมาณ

การวิจัยเชิงปริมาณ คือ วิธีการวิจัยที่เน้นเก็บข้อมูล

เป็นตัวเลขและใช้สถิติในการประมวลผล ด้วยวิธีการที่เรียกว่า การอุปมานหรือนิรนัย (Deduction) โดยการนำหลักเหตุผลมาใช้ในการหาความรู้ความจริง คำนึงถึงข้อเท็จจริงที่เป็นเหตุ 2 ประการ จากนั้นใช้ความสัมพันธ์ของเหตุทั้งสองสรุปเป็นผล ดังนั้นผู้วิจัยสามารถอนุมานจากทฤษฎีได้ว่า ควรจะตั้งสมมติฐานอย่างไร สามารถใช้การเก็บข้อมูลด้วย การใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง การวิเคราะห์ข้อมูลทฤษฎีที่เป็นตัวเลขสถิติ ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการวิจัยเชิงปริมาณ (Spratt, Walker & Robinson, 2004, p. 9)

การวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงคุณภาพเน้นการทำความเข้าใจ (Understanding) และตีความหมาย (Interpret of meaning) ของสถานการณ์ (Situations) ตามทัศนะของผู้ให้ข้อมูลมากกว่า การนับจำนวนหรือวัดการกระจายข้อมูลในเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงคุณภาพสามารถเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group) การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีอุปมาน (Inductive method) ใช้การหาความรู้จากการเก็บข้อมูลย่อย ๆ หลาย ๆ กรณี จากนั้นนำข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ แล้วจึงสรุป สังเคราะห์เป็นหลักการ ทฤษฎี ความรู้ แต่มีข้อควรระวัง คือ การเลือกผู้ให้ข้อมูลต้องเป็นตัวแทน

ที่ดีของจริงจะสามารถสรุปอ้างอิงไปยังประชากร การวิจัยเชิงคุณภาพมีประโยชน์ในการสร้างทฤษฎี (Theory-building)

การวิจัยแบบผสมผสาน

ตั้งแต่ศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมาการวิจัยเชิงปริมาณ มีบทบาทโดดเด่นในการวิจัยด้านสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ ต่อมาวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพจึงได้รับการยอมรับและใช้กันแพร่หลายในช่วงกลางและช่วงปลายศตวรรษที่ 20 แต่ก็เป็นการศึกษาที่เลือกใช้เพียงวิธีใดวิธีหนึ่ง (Jogulu & Pansiri, 2011)

สำหรับการวิจัยแบบผสมผสานถึงแม้ว่าจะยังมีผู้วิจัยใช้น้อยกว่าการวิจัยเชิงปริมาณ แต่ก็ได้รับความนิยม

มากขึ้นในวงการวิชาการ การเรียกขานหลายชื่อ เช่น The third path (Gorard & Taylor, 2004) หรือ The third research paradigm (Johnson & Onwuegbuzie, 2004) หรือ The third methodological movement (Tashakkori & Teddlie, 2003) การวิจัยแบบผสมผสาน คือ การผนวกข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ประเด็นหลัก (Thematic data) และ

การวิเคราะห์ผลสถิติ (Statistical data) เข้าด้วยกัน (Tashakkori & Teddlie, 1998) ความแตกต่างของระเบียบวิธีการวิจัยทั้งสองวิธีเมื่อนำมาเสริมกันจะทำให้เกิดความเข้าใจในทั้งเชิงกว้างและเชิงลึกของผลการวิจัยที่ได้มานักวิจัยจะสามารถอ้างอิงผลการวิจัยได้อย่างถูกต้องและมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

ตารางที่ 1 ประเภทของการวิจัยที่นักวิจัยเลือกใช้จากวารสาร Strategic Management Journal (Azorin & Cameron, 2010, p. 100)

ปี ค.ศ.	จำนวนบทความ	ประเภทการวิจัย		
		การวิจัยเชิงปริมาณ	การวิจัยเชิงคุณภาพ	การวิจัยผสมผสาน
2003	66	54	6	6
2004	63	51	2	10
2005	61	47	0	14
2006	56	43	2	11
2007	64	53	5	6
2008	70	64	1	5
2009	65	53	0	12
รวม	445	365	16	64

ตารางที่ 2 ประเภทของการวิจัยที่นักวิจัยเลือกใช้จากวารสาร Journal of Organizational Behavior (Azorin & Cameron, 2010, p. 101)

ปี ค.ศ.	จำนวนบทความ	ประเภทการวิจัย		
		การวิจัยเชิงปริมาณ	การวิจัยเชิงคุณภาพ	การวิจัยผสมผสาน
2003	40	40	0	0
2004	43	35	2	6
2005	32	28	1	3
2006	41	33	5	3
2007	35	27	5	3
2008	40	34	4	2
2009	41	38	0	3
รวม	272	235	17	20

การเลือกวิธีการวิจัยที่เหมาะสม

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ใช้เมื่อต้องการศึกษาปรากฏการณ์ที่มีความซับซ้อนไม่สามารถใช้การเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ผลในเชิงปริมาณ เช่น กระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในองค์กร เป็นต้นว่า ผู้วิจัยต้องการศึกษาถึงผลกระทบจากการประชาคมอาเซียน ต่อการกำหนดนโยบายการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การใช้วิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารองค์กร ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จะทำให้เข้าใจถึงนโยบาย และกลยุทธ์ที่ใช้ในปัจจุบัน ทราบถึงผลกระทบด้านบวก และลบที่เกิดขึ้น และแนวทางที่ผู้บริหารจะใช้ในการ กำหนดและปรับเปลี่ยนกลยุทธ์เพื่อตอบสนองต่อความ เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

นอกจากนี้ถ้าผู้วิจัยต้องการทำความเข้าใจอย่าง ลุ่มลึกและกระจ่างเกี่ยวกับประเด็นที่สนใจศึกษา ประกอบ กับการที่ปัญหาที่ศึกษายังใหม่และยังไม่มีการวิจัยมากนัก มีความยุ่งยากซับซ้อนในการกำหนดตัวแปรให้แน่ชัด การวิจัยเชิงคุณภาพสามารถทำเป็นขั้นตอนแรกเพื่อใช้ ข้อมูลในการกำหนดกระบวนการวิจัยในเชิงปริมาณต่อไป เช่น ผู้วิจัยไม่สามารถกำหนดได้ว่าบริษัทควรใช้วิธีการสร้าง แรงจูงใจอย่างไรในการที่จะทำให้นักงงานเกิดความจงรัก ภักดีต่อองค์กร ถึงแม้ว่าจะมีงานวิจัยเชิงปริมาณมากมาย ที่ระบุถึง ตัวแปรต่าง ๆ รวมทั้งทฤษฎีแรงจูงใจที่มากมาย ทฤษฎี ผู้วิจัยจะเลือกตัวแปรมาศึกษาในวิจัยเชิงปริมาณเพื่อ สร้างแบบสอบถามได้อย่างถูกต้องได้อย่างไร เพราะองค์กร แต่ละแห่งมีบริบทที่แตกต่างกัน ตัวแปรแรงจูงใจเหล่านั้น ตัวแปรใดจะเหมาะสมในการนำมาใช้กับองค์กรใดองค์กร หนึ่ง ทำให้การวิจัยเชิงคุณภาพต้องเข้ามามีบทบาทในการ สร้างความเข้าใจในเบื้องต้น การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างใน เชิงลึกในจำนวนเหมาะสมที่เรียกว่า ข้อมูลลุ่มตัว (ระยะเวลา จำนวนครั้งและจำนวนกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์ จะเก็บ ข้อมูลจนกว่าจะไม่พบข้อสงสัยหรือไม่มีข้อมูลใหม่เกิดขึ้น จึงยุติการเก็บข้อมูล) จะช่วยให้ผู้วิจัยเข้าใจถึงความต้องการ ของบุคลากรในองค์กร ได้ลึกซึ้งมากกว่าการศึกษาจาก งานวิจัยที่มีมาก่อนหน้านี้ด้วยการทบทวนวรรณกรรมเพียง อย่างเดียว ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ประเด็นหลักที่ได้จากการ สัมภาษณ์เชิงลึกมากำหนดเป็นตัวแปรที่จะใช้ในการเก็บ

แบบสอบถามซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณต่อไป จากนั้นจึง ใช้สถิติในการทดสอบสมมติฐานว่าตัวแปรเหล่านั้นมีผล ต่อความจงรักภักดีของบุคลากรในองค์กรหรือไม่ จะทำให้ เกิดความกระจ่างในการใช้แนวคิด การประยุกต์ใช้ผลการ วิจัยในการกำหนดนโยบายสร้างแรงจูงใจที่เหมาะสมต่อไป

ในกรณีที่ต้องการศึกษาว่ากลุ่มตัวอย่างมีความ คิดเห็นหรือทัศนคติต่อเรื่องหรือตัวแปรที่ต้องการศึกษา มากน้อยเพียงใด ควรใช้วิจัยเชิงปริมาณโดยการสำรวจ (Survey) เช่น การวัดความคาดหวังและการรับรู้ของผู้ใช้ บริการต่อคุณภาพการบริการที่ได้รับ การวัดในเชิงปริมาณ ผู้วิจัยสามารถใช้ค่าเฉลี่ยของความคาดหวังและการรับรู้ใน คุณภาพการบริการมาเปรียบเทียบกันจะเห็นถึงความ แตกต่าง ถ้าความคาดหวังมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าการรับรู้ คุณภาพบริการ หมายความว่าผู้ใช้บริการอาจเกิดความ ไม่พึงพอใจในบริการที่ได้รับ ผู้บริหารควรจัดการแก้ไข ปรับปรุงการให้บริการขององค์กร แต่ถ้าการรับรู้มีค่าเฉลี่ย สูงกว่าความคาดหวัง หมายถึงผู้ใช้บริการอาจมีความ พึงพอใจในคุณภาพการบริการที่ได้รับ อันอาจส่งผลต่อการ กลับมาใช้บริการในอนาคต

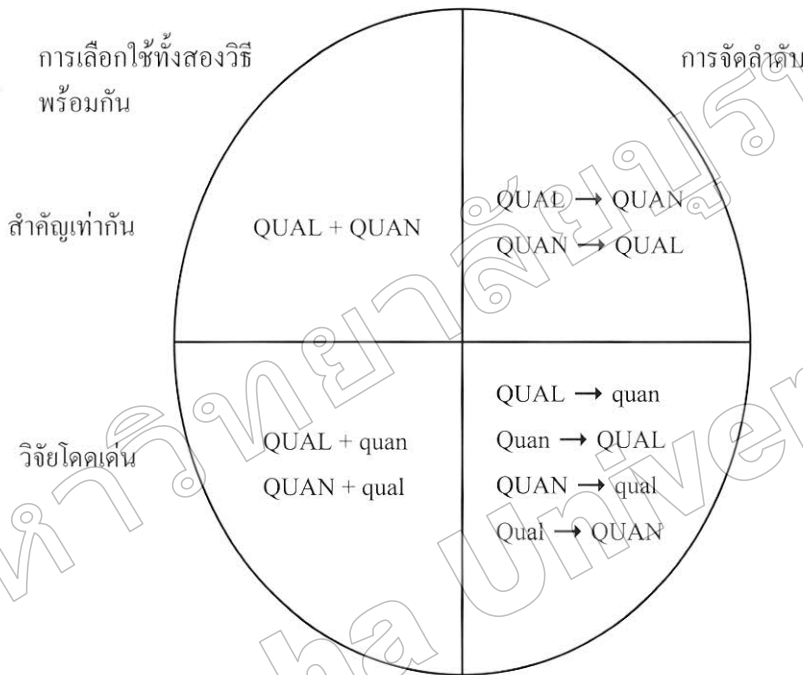
สำหรับการวิจัยที่ผู้วิจัยต้องการทราบคำตอบที่มี รายละเอียดหลายแง่มุม ทั้งการอธิบายสาเหตุและแนวโน้ม ของพฤติกรรม จะเหมาะสมกับการใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน จะทำให้ผลการวิจัยมีความน่าเชื่อถือ จากการที่ใช้ผล การใช้ผลการวิจัยมาเสริมกันที่เรียกว่า การตรวจสอบแบบ สามเส้า (Triangulation) เช่น การเก็บข้อมูลจากการวิจัย เชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก การเก็บแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณ และการสังเกต (Observation) เช่น การผู้วิจัยต้องการแก้ไขปัญหาในการเกิดอุบัติเหตุ ในการทำงานของพนักงานฝ่ายผลิต ผู้วิจัยต้องสัมภาษณ์ เชิงลึกหรือทำการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group) พนักงาน ที่เป็นตัวแทนพนักงานทั้งหมดจำนวนหนึ่ง (สัมภาษณ์ จนกว่าข้อมูลลุ่มตัว) เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม พฤติกรรม ในการทำงาน และสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุที่ผ่านมา รวมทั้งการเก็บแบบสอบถามพนักงานเกี่ยวกับพฤติกรรม ในการทำงานเปรียบเทียบกับสถิติของการเกิดอุบัติเหตุของ พนักงานแต่ละคนที่ตอบแบบสอบถาม รวมทั้งการสังเกต พฤติกรรมในการทำงานของพนักงาน ข้อมูลที่ได้จากการ

วิจัยทั้ง 3 แบบนำมาวิเคราะห์ผลร่วมกัน ผู้วิจัยจะสามารถเข้าใจในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างลึกซึ้งมากกว่าการเลือกใช้วิธีการวิจัยใดเพียงอย่างเดียว

การจัดลำดับวิธีการวิจัยแบบผสมผสาน

การที่ผู้วิจัยจะเลือกใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ/

เชิงคุณภาพก่อน-หลัง หรือจะให้น้ำหนักความสำคัญกับการวิจัยประเภทใดมาก/ น้อย หรือจะให้น้ำหนักเท่ากันนั้น ขึ้นอยู่กับปัญหาและคำถามของการวิจัยที่ผู้วิจัยต้องการหาคำตอบ ภาพที่ 2 แสดงให้เห็นถึงวิธีการวิจัยที่สามารถกำหนดลำดับและความสำคัญของการเลือกวิธีการวิจัยได้หลากหลาย

ภาพที่ 2 การจัดลำดับและการให้ความสำคัญในการเลือกใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (Creswell, 2003; Johnson & Onwuegbuzie, 2004; Tashakkori & Teddlie, 1998; Pansiri, 2005 cited in Jogulu & Pansiri, 2011, p. 690)

หมายเหตุ Qual หมายถึง การวิจัยเชิงคุณภาพ; Quan หมายถึง การวิจัยเชิงปริมาณ
+ หมายถึง ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณพร้อมกัน
→ หมายถึง ลำดับการใช้วิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ
อักษรตัวพิมพ์เล็ก-พิมพ์ใหญ่ หมายถึง การให้ความสำคัญกับวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ
สรุปได้ว่าการใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสานสามารถดำเนินการได้ ดังนี้

1. การวิจัยที่ให้ความสำคัญกับการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณเท่ากันและเก็บข้อมูลพร้อมกัน
2. การวิจัยที่เก็บข้อมูลวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพพร้อมกัน แต่ให้ความสำคัญกับวิจัยเชิงคุณภาพมากกว่า
3. การวิจัยที่เก็บข้อมูลวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพพร้อมกัน แต่ให้ความสำคัญกับวิจัยเชิงปริมาณมากกว่า
4. การวิจัยที่เก็บข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพก่อน จากนั้นจึงเก็บข้อมูลวิจัยเชิงปริมาณ แต่ให้ความสำคัญกับวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณเท่ากัน

5. การวิจัยที่เก็บข้อมูลวิจัยเชิงปริมาณก่อน จากนั้นจึงเก็บข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพ แต่ให้ความสำคัญกับวิจัยเชิงคุณภาพและวิจัยเชิงปริมาณเท่ากัน

6. การวิจัยที่เก็บข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพก่อน จากนั้นจึงเก็บข้อมูลวิจัยเชิงปริมาณ แต่ให้ความสำคัญกับวิจัยเชิงคุณภาพมากกว่า

7. การวิจัยที่เก็บข้อมูลวิจัยเชิงปริมาณก่อน จากนั้นจึงเก็บข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพ แต่ให้ความสำคัญกับวิจัยเชิงคุณภาพมากกว่า

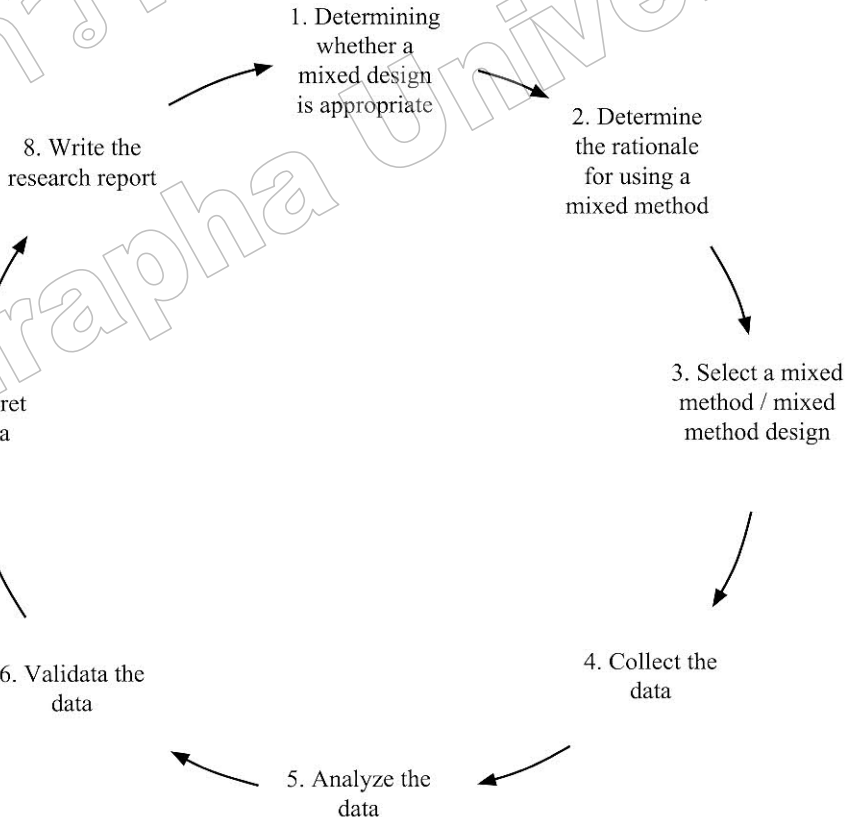
8. การวิจัยที่เก็บข้อมูลวิจัยเชิงปริมาณก่อน จากนั้นจึงเก็บข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพ แต่ให้ความสำคัญกับวิจัยเชิงปริมาณมากกว่า

9. การวิจัยที่เก็บข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพก่อน จากนั้นจึงเก็บข้อมูลวิจัยเชิงปริมาณ แต่ให้ความสำคัญกับวิจัยเชิงปริมาณมากกว่า

กระบวนการวิจัยแบบผสมผสาน

Creswell (1999) และ Teddlie and Tashakkori (2006) เสนอว่า ขั้นตอนของการวิจัยแบบผสมผสานประกอบด้วย

1. การพิจารณาว่าการวิจัยแบบผสมผสานมีความเหมาะสมที่จะใช้ในการวิจัยหรือไม่
2. พิจารณาเหตุผล/หลักการของวิจัยแบบผสมผสาน
3. ออกแบบวิธีการวิจัย ทำการตัดสินใจว่าจะเลือกวิธีการเก็บข้อมูลวิจัยทั้ง 2 แบบนั้นอย่างไรและควรเก็บข้อมูลเมื่อใด
4. เก็บข้อมูล
5. วิเคราะห์ข้อมูล
6. ตรวจสอบข้อมูล
7. ตีความข้อมูล
8. เขียนรายงานวิจัย

ภาพที่ 3 กระบวนการวิจัยแบบผสมผสาน (Onwuegbuzie & Teddlie, 2003)

ตัวอย่างการวิจัยแบบผสมผสาน

ตัวอย่างที่ 1 การที่ผู้บริหารนำระบบการปฏิบัติงานแบบใหม่มาใช้ในองค์กร จึงต้องการทราบความคิดเห็นและการเตรียมความพร้อมของพนักงาน จึงต้องใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลกับบุคลากรระดับผู้บริหารและหัวหน้างานในขณะเดียวกันใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลพนักงานระดับปฏิบัติการ

ตัวอย่างที่ 2 เกิดปัญหาการลาออกของพนักงานอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยเริ่มต้นด้วยการทำวิจัยเชิงคุณภาพสัมภาษณ์เชิงลึกพนักงานที่ลาออก เมื่อวิเคราะห์ผลการวิจัยจะทราบปัจจัยสาเหตุของการลาออก จากนั้นสามารถนำปัจจัยเหล่านั้นสร้างเป็นแบบสอบถาม เก็บข้อมูลพนักงานที่ยังคงอยู่ในองค์กรเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเหล่านั้นกับแนวโน้มของการลาออก

ตัวอย่างที่ 3 การพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค นักวิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริโภคถึงความต้องการและพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงในครัวบริโภคและสามารถใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลในเชิงปริมาณร่วมด้วยเพื่อนำข้อมูลมาประกอบการพิจารณาร่วมกันในการปรับปรุงผลิตภัณฑ์หรือการบริการ

อย่างไรก็ดี การวางแผนการวิจัยแบบผสมผสานนั้น การที่จะใช้วิจัยทั้งสองแบบ ผู้วิจัยอาจทำการวางแผนล่วงหน้าตั้งแต่เริ่มการวิจัย ที่เรียกว่า Fixed mixed methods หรือเริ่มการวิจัยไประยะหนึ่งแล้วจึงตระหนักได้ว่าควรมีวิธีการวิจัยแบบอื่นมาเสริมเพื่อให้ผู้การวิจัยชัดเจนขึ้นที่เรียกว่า Emergent mixed method

ในการวิเคราะห์ข้อมูลแน่นอนว่าการวิจัยเชิงปริมาณใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) และการทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) แต่สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพการวิเคราะห์ข้อมูล มี 2 วิธีหลัก คือ (1) การสืบค้นหาข้อสรุปผลรวม (Categorical aggregation) และ (2) การตีความโดยตรง (Direct interpretation) (Stake, 1995 อ้างถึงใน อดอง นัยวัฒน์, 2551, หน้า 363) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพมุ่งเน้นที่จะจำแนกให้เห็นความหลากหลาย (Complexity) และการอธิบายปรากฏการณ์ (Thick

Description) มากกว่าที่จะเสนอให้เห็นถึงความคล้ายคลึงกันและความสัมพันธ์ของตัวแปรที่วัดได้ด้วยค่าทางสถิติ อย่างไรก็ตามการวิจัยเชิงคุณภาพสามารถตั้งสมมติฐานชั่วคราวและวัดผลเชิงปริมาณโดยใช้โปรแกรมนับรหัสข้อมูลว่ามีข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นที่นับซ้ำได้จำนวนเท่าใด (Onwuegbuzie & Teddlie, 2003) ซึ่งจากผลการนับจำนวนข้อมูลสามารถนำไปเปรียบเทียบกับผลการวิจัยที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณ

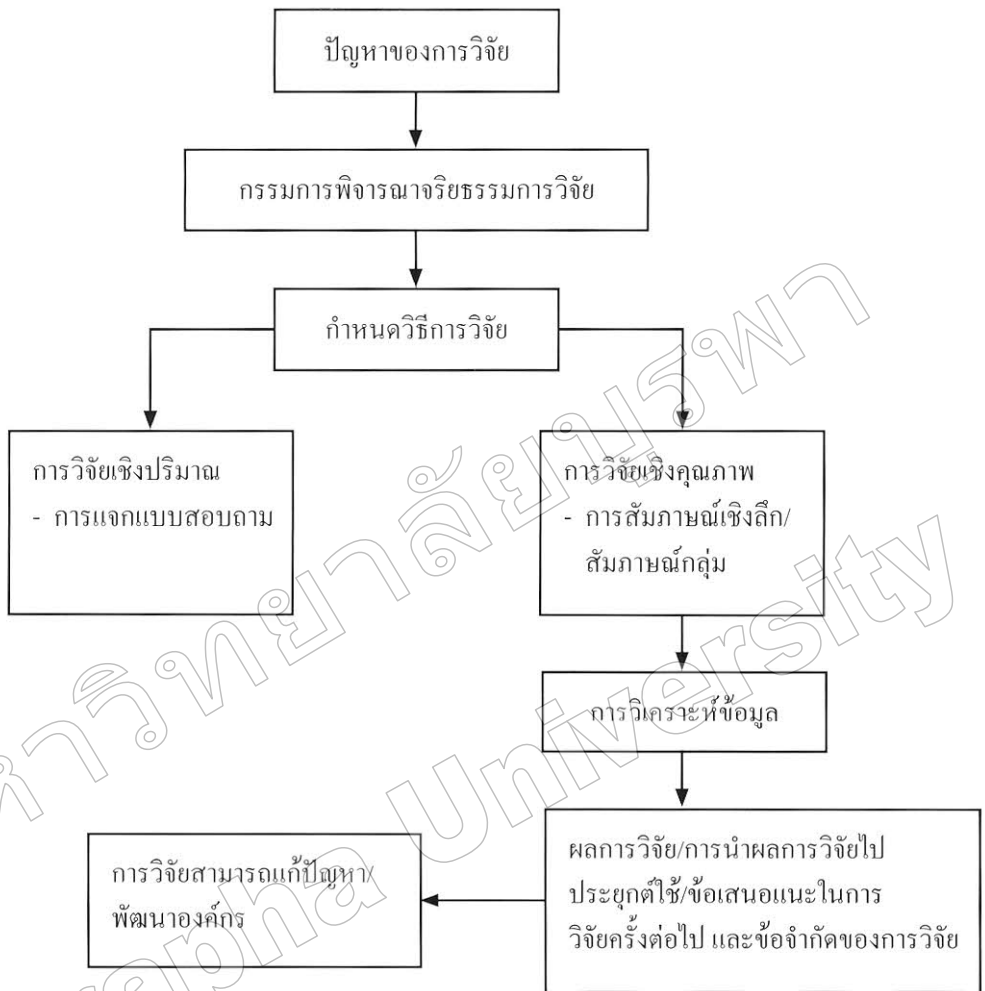
การเปรียบเทียบข้อดีและข้อจำกัดของการวิจัยแบบผสมผสาน

Johnson and Onwuegbuzie (2004) ระบุข้อดีของการวิจัยแบบผสมผสาน ดังนี้

1. ถ้อยคำ ภาพ และการเขียนพรรณนาความสามารถใช้อธิบายปรากฏการณ์ร่วมกับการวิเคราะห์ทางสถิติ หรือสามารถใช้ข้อมูลจากการวิเคราะห์สถิติ อธิบายถ้อยคำ ภาพ และการเขียนพรรณนา
2. สามารถตอบคำถามการวิจัยได้กว้างและสมบูรณ์มากขึ้นกว่าการใช้วิจัยเพียงประเภทเดียว
3. ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพหรือเชิงปริมาณในขั้นแรก นำมาใช้ประกอบการวิจัยในขั้นต่อไป
4. เพิ่มน้ำหนักถือในการอ้างอิงผลการวิจัยไปยังสภาพการณ์ในบริบทที่คล้ายคลึงกัน
5. ผลการวิจัยสามารถเพิ่มองค์ความรู้ที่จะนำไปประกอบการสร้างทฤษฎีและการนำไปใช้ในเชิงปฏิบัติ

Johnson and Onwuegbuzie (2004) ระบุข้อจำกัดของการวิจัยแบบผสมผสาน ดังนี้

1. เป็นการยากที่ผู้วิจัยคนเดียวจะสามารถทำการวิจัยทั้งสองประเภทได้ในเวลาและงบประมาณที่จำกัด
2. นักวิจัยต้องใช้เวลามากขึ้นเพื่อที่จะเรียนรู้ระเบียบวิธีการวิจัยทั้งสองแบบและทำการออกแบบวิจัยที่สามารถผสมผสานทั้งสองวิธีการได้อย่างเหมาะสม
3. ในบางครั้งอาจทำให้นักวิจัยสรุปผลการวิจัยได้ยากและสับสน ถ้าเกิดผลการวิจัยที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเกิดความขัดแย้งกัน

ภาพที่ 4 กระบวนการวิจัยแบบผสมผสาน (Jogulu & Pansiri, 2011, p. 691)

สรุป

ถึงแม้ว่าการทำวิจัยแบบผสมผสานมีข้อจำกัดที่ทำให้ผู้วิจัยต้องใช้เวลาในการเก็บข้อมูลนานกว่าการเลือกศึกษาเพียงวิธีการใดวิธีการหนึ่ง แต่การวิจัยแบบผสมผสานนั้นมีประโยชน์ในการที่ผู้วิจัยจะสามารถสรุปผลการวิจัยได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและมีความน่าเชื่อถือ เนื่องจากข้อมูลที่เก็บด้วยวิธีการวิจัยแบบผสมผสานจะเสริมข้อบกพร่อง

ซึ่งกันและกัน ผู้วิจัยสามารถใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพ ก่อน-หลัง และสามารถให้น้ำหนักต่อวิธีการวิจัยทั้งสองนั้นในสัดส่วนที่แตกต่าง กัน หรือเท่ากันก็ได้ อย่างไรก็ตามการจะเลือกวิธีการวิจัยใด ๆ นั้นผู้วิจัยต้องพิจารณาปัญหาการวิจัยและคำถามของการวิจัย รวมถึงประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยเป็นหลัก

บรรณานุกรม

- องอาจ นัยวัฒน์. (2551). *การออกแบบการวิจัย: วิธีการเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ และผสมผสานวิธีการ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Azorin, J. M., & Cameron, R. (2010). The application of mixed methods in organizational research: a literature review. *The Electronic Journal of Business Research Methods*, 8(2), 95-105.
- Creswell, J. W. (1999). Mixed-Method Research: Introduction and Application. In *Handbook of Educational Policy*. Cizek, G. (ed.), Academic Press, San Diego, 455-472.
- Creswell, J. W. (2003). *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Method Approaches*. Thousand Oaks: Sage.
- Creswell, J. W., & Plano Clark, V. (2010). *Designing and Conducting Mixed Methods Research* (2nd ed.). Thousand Oaks: Sage.
- Gorard, S., & Taylor, C. (2004). *Combining Methods in Educational and Social Research*. Buckingham: Open University Press.
- Gubi, E., Arlbjorn, J. S., Johansen, J. (2003). Doctoral dissertations in logistics and supply chain management: a review of Scandinavian contributions from 1990 to 2001. *International Journal of Physical Distribution & Logistic Management*, 33(10), 854-885.
- Jack, E. P., & Raturi, A. S. (2006). Lessons learned from methodological triangulation in management research. *Management Research News*, 29(6), 345-357.
- Jogulu, U. M., & Pansiri, J. (2011). Mixed methods: a research design for management doctoral dissertations. *Management Research Review*, 34(6), 687-701.
- Johnson, R. B., & Onwuegbuzie, A. J. (2004). Mixed methods research: a research paradigm whose time has come. *Educational Researcher*, 33(7), 14-26.
- O'Cathain, A. (2009). Mixed methods research in the health sciences: a quiet revolution. *Journal of Mixed Methods Research*, 3, 3-6.
- Onwuegbuzie, A. J., & Teddlie, C. (2003). A framework for analyzing data in mixed methods research. In *Handbook of Mixed Methods in Social and Behavior Research*. A. Tashakkori, & C. Teddlie. eds. pp. 351-383. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Pansiri, J. (2005). Pragmatism: a methodological approach to researching strategic alliances in tourism. *Tourism and Hospitality: Planning & Development*, 2(3), 191-206.
- Spratt, C., Walker, R., & Robinson, B. (2004). *Mixed Research Methods*. England: Commonwealth of Learning. Retrieved 10 September 2011, from <http://www.col.org/SiteCollectionDocuments/A5.pdf>.
- Stake, R.E. (1995). *The Art of Case Study Research*. Thousand Oaks: Sage.
- Tashakkori, A., & Teddlie, C. (1998). *Mixed Methodology: Combining Qualitative and Quantitative Approaches*, Thousand Oaks: Sage.
- Tashakkori, A., & Teddlie, C. (2003). *Handbook of Mixed Methods in Social & Behavioral Research*, Thousand Oaks: Sage.
- Teddlie, C., & Tashakkori, A. (2006). A general typology of research designs featuring mixed methods. *Research in the Schools*, 13, 12-28.